

אור מופלא

לרעות בגנים לאור תורת מרן אור שבעת הימים ותלמידיו הק' זיע"א

שנה ב' | גליץ נ"ז | פרשת וישב תשפ"ב

נראה אור | אמרות קודש ופנינים קדים על פרשת השבוע

וישב יעקב (לו, א)

בעוקה להשי"ת מקודות לבי נצלים מענין עשו

במד"ש (ב"ר פ"ד, א) כנוסו וכינוס בניו הציל מיד עשו. אם האדם מקבץ את עצמו מכל פינותיו אל העליון יתברך וזועק אליו מכל פנותיו אזי נצול מענין עשו. (הרה"ק מקאצק זיע"א)

אלה תולדות יעקב יוסף (לו, ב)

להוסיף תמיד בעבודת השי"ת

כי כל אחד לפי בחינתו צריך להיות תולדותיו בחינת יוסף, שהאדם הפשוט צריך לידע שלא התחיל עדיין לעבוד להשי"ת, ולהשתדל להוסיף בעבודת ה', והצדיק צריך בכל מה שעובד לילך מדרגא לדרגא ולהוסיף בכפליים בעבודת השי"ת. (הרה"ק רבי אברהם יעקב אדמו"ר מסאדיגורא זיע"א)

וישנאו אותו (לו, ד)

אין להרדור את מחלוקת הצדיקים כי ודאי יצמח מזה טובה

במד"ש (ב"ר פ"ד, ה) למה וישנאו אותו כדי שיקרע היס. על פי כמה לקו באצבע (הגש"פ), והכלל דמים היה פיהם כלבנם תוכו כבדו, וזה היה מידת השבטים וזכינו על ידי מדה זו לקריעת ים סוף, ורש"י פירש וישנאו ולא יכלו דברו לשלום, כאן מונה שבחן של שבטים, שהיה פיהם כלבם. **וגם** בפשוטו, אם אנו רואין דבר פלא מחלוקת בין הצדיקים לא תרעם, כי מאת ה' היתה, ובודאי יבא טובה גדולה לבסוף על ידי זה, כמו שראינו שהיה אחר כך טובה גדולה בקריעת ים סוף. (מעגל צדיק)

ויכא יוסף את רפתם רעה אל אביהם (לו, ז)

כאכילה באחרות נהן להעלות הניצוצות

וברש"י היה מגיד לאביו שהיו אוכלין אבר מן החי, מה שאמר יוסף על אחיו שאוכלין אבר מן החי, כי כשבני אדם אוכלין בידו ויש אהבה ביניהם, אזי זה נוטל חתיכה וזה נוטל חתיכה ומעלים ביחד הניצוץ המלוכב במאכל ההוא, משא"כ כשאין אהבה ואחדות ביניהם, אי"כ נעשה הניצוץ מפורד לאברים ביניהם, ולכן בשבטים דכתיב ו'לא יכלו דברו לשלום, והיו מתפרדים ממנו, לכן אמר שהם אוכלין אבר מן החי. (הרה"ק רבי שמעון מוועז'ה ויוקא זיע"א)

ואביו שמר את הדבר (לו, יא)

החכם שומר את דיבורו

יש לרמז דידוע (מגילה י"ג, א) אב בחכמה, וסייג לחכמה שתיקה (אבות פי"ג מ"ג), זהו שרמזו **ואביו** היינו חכמה **שמר את הדבר** היינו הדיבור, ודי למבין. (דברי ישראל)

את אחי אנכי מבקש (לו, טז)

אהבה ואהיה תלויים באדם עצמו

דהנה ידוע דמי שזוכה לשלימות הראויה אזי אינו צריך לבקש אחוה וריעות, כי האחוה רודפת אחריו, וזהו את אחי אנכי מבקש פירוש שכל אדם ראויו לו לפשפש במעשיו ולומר מה שאני צריך לבקש אחי ורעיי אין זה כי אם אנכי בעצמי הגורם לזה ואין שום מניעה מהזולת וד"ל. (אהבת שלום)

אור חדש | אמרות קודש מרועי החסידות בדורנו

אמרות קודש

מכ"ק אדמו"ר מסערט ויז'ניץ שליט"א

בגמרא (שבת כא, ב) לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה, והקשו המפרשים למה המתינו לשנה אחרת לקבוע אלו הימים בהלל והודאה, ולא עשאוים ימים טובים מיד באותה שנה עצמה שנעשה בה הנס. ותירץ אי"ז **המקור ברוך** ז"ע דכששבו החשמונאים מהמלחמה לא מצאו כי אם פך אחד של שמן טהור שלא היה בו אלא להדליק יום אחד בלבד, ונעשה בו נס והדליק ממנו שמונה ימים, אך החשמונאים רובו ענוותנותם לא סברו שראויים הם לנס גדול כל כך, רק חששו שאין השי"ת חפץ במצות הדלקת הנרות שלהם, ועל כן אין השמן נשרף וכלה, כמו שאמר משה רבינו ע"ה על עדת קרח (במדבר טו, ט) אל תפן אל מנחתם, ופירש"י (ד"ה אל תפן) וידע אני שיש להם חלק בתמידי צבור אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון תניחנו האש ולא תאכלנו. וסברו החשמונאים שמה הטעם לא נשרף השמן וכלה, כמו שאמר משה רבינו ע"ה על עדת קרח (במדבר טו, ט) אל תפן אל מנחתם, ופירש"י (ד"ה אל תפן) וידע אני שיש להם חלק בתמידי צבור אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון תניחנו האש ולא תאכלנו. וסברו החשמונאים שמה הטעם לא נשרף השמן במנורה כי אין השי"ת רוצה במצוותם, ולא תלו הדבר בנס כלל.

אמנם ביום השמיני שכסבר לא היו צריכים יותר לנס וראו שהשמן מתמעט והולך, הכירו אזי בנס שהיה בכל השמונה ימים, וכיון שכבר עברו אלו הימים לא קבעום בהלל והודאה כי אם לשנה אחרת.

בזה יש לומר הטעם שנקרא יום אחרון של חנוכה זאת חנוכה, כי עד היום ההוא לא הכירו החשמונאים בנסים הגדולים שאירעו להם, ורק בזה היום נודע להם גודל הנסים שנעשו בכל השמונה ימים, והיינו זאת חנוכה, שאז נתגלו הנסים של חנוכה. **ובזה** אפ"ל הרמז בפסוק (דברים לב, ט) לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם, תבינת ילו חכמו רמוזים על חנוכה, ילו הם ליו נרות שמדליקין בחנוכה, י'חכמו הוא שמן המורה על חכמה, והוא שאמרו"כ, לו חכמו, הנס שנעשה לישראל בשמן בימי חנוכה, ישכילו זאת, השכילו להבין הכירו בו רק ביום זאת חנוכה, ע"י שנמנע השמן שבמנורה ביום הזה, ע"כ, יבינו, ילמדו מזה, לאחריתם, לשנה אחרת, לעשותם ימים טובים בהלל והודאה.

העולה מזה כי הטעם שקבעום ועשאוים ימים טובים לשנה אחרת הוא מחמת העונה והשפלות של החשמונאים. וזו העבודה בימי חנוכה, כמו שמפרש הצמח צדיק אמרום ז"ל (שבת כ"ב, א) נר חנוכה כששאלו, שצריך האדם לחנך עצמו לדעת ושהוא עדיין בשמאל וטרם התחיל בעבודת ה' ולא נכנס בה כלל ועדיין עומד בפתח, וכשאחזו במידה זו הוא זוכה לאור הגנון המתגלה בחנוכה, כי באור הגנון נכפל כי טו"ב, כי האור הוא טוב כדכתיב (בראשית א, ד) וירא אלקים את האור כי טוב, וגנון לצדיקים הנקראים טוב (תנינה י"ב, א), כמו שאמר הכתוב (ישעיה ג, א) אמרו צדיק כי טוב, ובי פעמים טו"ב בגימטריא ד"ל, כי מי שמחזיק עצמו דל בעוה ושפלות וידוע שעדיין לא עשה כלום בעבודת השי"ת כלום, הרי הוא זוכה לאור הגנון שנכפל בו כי טוב המתגלה בחנוכה.

לפי"ז יש לבאר מה שאמרו גבי נר חנוכה (שבת כא, ב) מצוה להנירה על פתח ביתו מבחוץ, על דרך שנאמר באא"ע"ה (בראשית י"ח, א) והוא יושב פתח האהל, ופירשו הספרים שאברהם אבינו היה תמיד חושב בדעתו שהוא עומד רק בפתח האהל ולא התחיל כלל בעבודת השי"ת. וזו העבודה בימי חנוכה, וזה מה שנאמר בהם מניחה על פתח ביתו מבחוץ, היינו שידע בעצמו שעומד בחוץ, והוא עדיין בפתח ביתו וכלל לא נכנס בעבודתו, ובה שאמר לזכות לאור הגנון. **יעורר** השי"ת שנוכה לכל ההשפעות העליונות והאורות העליונים מאור החנוכה, ולהשפעות רחמים וחסדים, ונוכה להתגלות אור הגנון בביאת משיח צדקנו בב"א. רעיו"ד פ"ר וישב - חנוכה תשפ"א, באר"ת מכו"ן יחמת אלקי-עור - סערט ויז'ניץ

וישמע ראובן ויציליהו מידם (לט, יב)

מכל רצון טוב נעשה איזה דבר

הנה ראובן עשה מצוה בכוננת אמת, ואח"כ ראה שאין יוסף בבור. וסבר ח"ו שנעשה מעצתו איבוד ליוסף, אבל השי"ת העיד כי באמת הצילו מן המות, כי לולי עצת ראובן היה נהרג בידם, והרי זה בא ללמד על כל כוננת אמת שאדם חפץ לעשות מצוה. הגם כי נראה לו שלא נתיקיים בידו, בטח נעשה ממנו דבר. (שפת אמת, תרל"ז)

ותתפשהו בכנרו לאמר שכבה עמי ויעזוב כנרו בידה וינס ויצא החוצה (לט, יב)

סכנה לרבים מלכשים שאינם כדת ישראל אפילו דרך ארעי

דקשה, דהוה ליה למימר 'שכבי דלשון ישכבה' משמע שמדבר ינס לנקבה. גם דיוק תיבת 'לאמר'. אך יובן שעל ידי שהיה יוסף מקשט את עצמו, זה שאמר **ותתפשהו בכנרו לאמר** פירוש, הלא הבגד מורה ואומר לי **שכבה עמי**, שהוא סכנה גדולה ללבוש בגד שאינו כדת ישראל אפילו דרך ארעי. (הרה"ק רבי גדליה מליניץ זיע"א, ראה אחרתיו במדור 'יהיו למאורות')

היצר"ר מנסה להפיל לעצבת האדם עם מעשיו הישנים

היצר הרע תופס את האדם ומפילו למרה שחורה, ובאיזה אופן **בכנרו** היינו שמזכיר לו בכל עת שבא לעבוד את ה' כל הבגידות שבגד בהשי"ת, ובעת בואו לתורה ולתפילה או איזה מצוה אשר אדם רוצה לעשות זכירה אז תמיד מעשיו הרעים ומה יועיל עוד עבודתו, **לאמר** המכוון שלו **לאמר שכבה עמי** התדבק עמי בחיי תענוג תאוות החומר כי לא יועיל לך עוד עבודתך, אך מי שהוא פקח מקיים **ויעזוב בגדו אצלה**, רצה לומר כל הבגידות שהיה עד הנה עוזב אותם ואומר מה שעבר אין, ומעתה מקבל על עצמו מחדש עול מלכות שמים לעבוד בתורה ועבודה, וזהו **וינס ויצא החוצה** ובורח מאתו ומפיתויו מהמרה שחורה שלו. (הרה"ק רבי משה מקאצק זיע"א)

ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל (לו, י)

לשמור שמירה יתירה על המחשבה

כי הנה האדם צריך שמירה מאד במחשבתו לכל יפול ברע במחשבת הסטי"א חלילה. וזה שנאמר (תהלים ל"ג, ט) ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים, פ"י הפירם ומבטלם לבל יעלו על לבו ולא יזכרו עוד בלב ישראל רק מה שנוגע לעצת ה' בדרכי עבודת הבורא היא תקום לעולם. וזה היה ענין יוסף הצדיק שגם בעת שהיה בבית המצר לא עלתה על לבו שום הרעות ומחשבה ממחשבותיו, וזה לא ידע אתו מאומה, פ"י הדעת שהיה עמו לא היה משום אומה ולשון, כי אם הלחם אשר הוא אוכל. פ"י רק העלאת הניצוצות מן המאכלים ולברר האוכל מתוך הפסולת.

ויקח אנדי יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים ויהי שם כבית הסוהר (לו, ט)

ע"י כטחון כהשי"ת הכל נהפך לטוב

לכאורה הוא מיותר ונראה דהנה כשהקדוש ב"ה שולח על אדם ח"ו דבר לא טוב אזי לא יעשה שום פעולה גשמיות רק יבטח בה' ובודאי יתפוך לו לטובה, וזה הוא המדה של נחום איש גמזו שהיה אומר תמיד עם זו לטובה (תענית כא, א) וזה הרמז והי שם בבית הסוהר, וא"כ ע"פ שהיה אפשר לו לעשות איזה פעולה שלא יהיה בבית הסוהר לא עשה שום פעולה כי בטוח היה בה' שבודאי יהיה הכל לטובה. (קדושת לוי)

מתי יבוא לידי ואקיימו

הכנה לימי החנוכה

הכנה ע"י ברשה

אין אנו יודעים איך לעשות הכנה למצוה, וצריכים אנו לפחות להתבושש על זה שאין לנו שכל לעשות הכנה למצוה, אין דאס איז טאקע די הכנה פון דער מצוה.

השראת השכינה כפי ערך ההכנה

וזה הרמז במילת חנוכה חנו כה וכו', כלומר שכפי מה שהאדם עושה הכנה לעצמו מקודם חנוכה לקבל הקדושה המתגלה עד כה, וכפיתו יהיה השראת השכינה הקדושה עליו. וזהו חנו"ך, שחניית והשראת השכינה הקדושה שנקראת כה, יהיה לערך ההכנה של האדם, וכה תהיה השראת השכינה עליו, אם מעט ואם הרבה.

כבר מחודש תשרי

במוצאי שמחת תורה היה הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"עא מעיין בסידור של משנת חסידים מענייני חנוכה. (דרכי חיים)

אם לא הכין עצמו המצוה עצמה היא הכנה

הדלקה עושה מצוה. היינו שאם נתעורר בקרבו אור הפנימיות הניצוץ אלקי אשר טמון בקרב כל איש ישראל ואש תבערת המצוה תוקד על לבו באהבה עזה וכו', כל יאחר כלל אף שלא הכין את עצמו להמצוה, גם אף אם עוד הוא מחופה ומכוסה ומולכלך בבגדים הצואים וכו'.

וזהו שאמר הדלקה עושה מצוה, פירוש עשית המצוה עצמו הוא ההכנה, כמו שאמר אשר קדשנו במצותיו, קדשנו - הוא מלשון הכתוב וקדשתם היום ומחר, לשון הכנה והזמנה, במצותיו - ב' משמש במקום על ידי, פירוש על ידי עשית המצוה.

אם לא הכין עצמו המצוה עצמה היא הכנה

אובהי מצוה בעת יעשו מצוה שמברכין עליה אשר קדשנו במצותיו, שממשיכין אז קדושה יטבלו מקודם, והוא בכלל הנכנס לקדוש טעון טבילה (יומא ל, א). וכן נהגו רבים, וכל העושה כן וכוונתו לשמים, מצוה קעביד ומקבל שכר כעושה מצוה, ע"כ. ואע"פ שאין מצוה חיובית ולא נתפרשה בשום מקום, יש לנו לחדש מצוות שהם דרך מדת חסידות מעצמנו כהאי גוונא, ומצינו כן במתניתין ביצה (ט, א) לפירוש רש"י שם.

(תפארת צבי)

כי נר מצוה ותורה אור

לימוד התורה

ראויים להתמדה יתירה בתורה

תוכחת מוסר לחנוכה, יחשוב שעיקרו נהנה להלל ולהודות להשם יתברך, על כי היונים חשבו לבטל לתורה ומצוות, אם כן הימים הקדושים האלה ראויים ביותר להתמדת תורה מבשאר הימים, כי תלמוד תורה כנגד כולם. ובעונותינו הרבים רוב העולם נוהג בהם ביטול תורה והולכים אחר ההבל. ומה שרבותינו הקדמונים פסקו ישיבה בימים ההם, עשו בשביל הנערים שיחזרו ויחזרו על תלמודם מה שלמדו שיהיה שגור בפיהם, על כן השומע ישמע ויתעורר בימים ההם ביתר שאר בתורה ובמצוות. (שליה הק, מסכת תמיד, דרך חיים תוכחת מוסר, א)

עיקר החנוכה לימוד דברי חכמים

אמרו ז"ל מאי חנוכה דתנו רבנן. פירוש ששואל מאי חנוכה ומה עניינה, ומתוך דתנו רבנן, זהו עיקר מכת התורה ללמוד דברי רבנן וסבתם.

קבלת התורה שבעל פה

דהנה כשם שבחג השבועות הוא זמן קבלת תורה שבכתב, כמו כן בחנוכה הוא הזמן מקבלת תורה שבעל פה, כי כשם שקבלת תורה שבכתב היא בחודש תשרי מחדשי הקיץ כמו"כ הוא בכ"ה בכסלו שהוא חודש שלישי מחדשי החורף וכו', ולכן בחנוכה היא העת שיקבלו ישראל עליהם לעסוק בתורה שבעל פה בקבלת עול מלכות שמים וכו'.

ולכן היום בחנוכה שהוא הזמן מקבלת תורה שבע"פ, צריך כל איש ישראל לקבל עליו לעסוק בנר מצוה ואור תורה שבכתב ושב"ע"פ, שעל ידי זה יזכה שיאיר לו מאורו של הקב"ה שהוא נרו של עולם.

מסוגלים לחכמת התורה

ימים אלו של חנוכה המה ימי החכמה שהאדם יוכל ליכות באלו הימים לחכמת התורה. (חסד לאברהם, ראדאסקא)

לימוד האור הדלקת הנרות

לאחר הדלקת נר חנוכה אמר לסובבים אותו שילכו ללמוד, כי נר מצוה ותורה אור (משלי י, כג) ובודאי המצוה מאיר את אור

התורה, ובפרט שהיא מצוה המאירה, ואינא (שבת כ, ב) שפועל לתורה. המגיד הק' מקאונץ זי"עא היה שואל לאחד אם הוא מנסה את עצמו לליך ללמוד לאחד התפילה שהתפלל אתה ונוג, לימוד הלכתא כזו שלא היה יודע ומכיר אותה מקודם. והמגיד הק' זי"עא היה אומר על זה, לאחר שבעיניהם רחוקים שיפעלו האיך צריכים לפעול באמת. (שיח שרפי קודש)

עיקרה חנוכה לימוד דברי חכמים

ימי חנוכה מסוגלים ללימוד התורה להמשיך על עצמו ובקרבו הארה וקדושה מאור הגנוז, ובפרט בלילה, דאינא בזה"ק פרשת תרומה בכל אתר דלעאן באורייתא, בליליא חד חוטא נפק מההוא אור גניז ואתמשיך על אינן דלעאן בה וכו', עכ"ל. וזה בכל השנה, ומכל שכן בליל חנוכה שמתגלה הארת האור הגנוז כנ"ל, ובודאי הלימוד אז מסוגל מאד להמשיך בקרבו הארת אור ההוא על ידי עסק התורה ולאור באור החיים הנצחיים, אמן. (סידור ישועות ישראל)

הנרות הללו קדש הם

הדלקת הנרות

להריש בגר עליון לכבוד המלאכים

ולכבוד המלאכים קדישין הבאים להבית בשביל מצוה זו, ידליק הנרות כשהוא לבוש בגד עליון כמו שהולך לבית הכנסת. (סידור יוסף)

ע"י התעוררות בהדלקה ניתן להעלות נ"ק

ולזאת יאמין האדם באמונה שלימה שוודאי בעת עמדו להדלקת נר חנוכה שעומדים עליו כל הניצוצות הקדושות שלו ומאבות אבותיו עד אדם הראשון, אשר כולם מסבבים על כל אחד ואחד מישראל שמה ע"י התעוררותו בהדלקת נר חנוכה יזכה להרים אותם ולהעלותם לשרשם.

ולרמז זה בגשמיית נהגו העניים לסבב בחנוכה, שיוכור האדם א"ע לבקש רחמים על כל הנ"ק שמשבבים בחנוכה על כל אחד ואחד מישראל בעת הדלקת הנרות להעלותם למעלה.

(מאיר עיני חכמים, אור חדש, ש"יב, פ"ב)

ע"י התעוררות בהדלקה ניתן להעלות נ"ק

ולכן עשו חכמי הדור עיקר הזכרון בנרות להראות זאת כי עיקר השמחה מהגאולה ע"י שזכינו לחזור להסתופף בבית אלקינו, ובלי ספק דור ההוא היה עיקר צער שלהם בגלות על חלישות דעתם בעבודת ה'. אם כי בלי ספק היו משתעבדים בגופם ג"כ, אבל כתבו לנו לזכרון שביטלו מהם שבת מילה חודש כז' כי זה היה עיקר צער שלהם. לכן זכו ג"כ לגאולה באופן זה להיות נשאר קבוע הארת הגאולה עיניהם בתורה ועבודת ה'. ומאז יש לנו ללמוד בגלותינו גתהי. אם כי רבו מכאובינו. יש לשכוח הכל ולהתאונן רק על מיעוט עבודת השי"ת. כי כפי צער הגלות כן יהיה הגאולה כי הגלות הוא חכנה אל הגאולה.

ממשיכים בני חיי ממוזני

כתבו בספרים הקדושים, בחנוכה ממשיכין בני חיי ממוזני, ונראה לרמזם בעניני חנוכה, שכן **הדלקת נר חנוכה** עם הכולל גימטריא פא"י חת"י שמות הפרנסה כבודע. וחז"ל אמרו (שבת כג, ב) הרגיל בנר הוין ליה בנים, ופירש רש"י ז"ל שקאי על **נר חנוכה**. ובחנוכה נמשכים אורות העליונים למטה, ונאמר **באור פני מלך חיים**. (בני שלשים)

להודות ולהלל לשםך הגדול

הלל והודאה

לפי ההלל וההודאה זוכה לאור הגנוז

דהנה בכל ימים טובים יש בהם הארה מאור שנברא ביום ראשון שנאמר בו כי טוב, כם שמעתי בשם **אדומ"ר הרי"מ זצלה"ה מגור** וכן משמע בזה"ק.

ובחנוכה כתיב עשאוים ימים טובים בהלל והודאה, היינו שבכל ימים טובים מקבלים הארה הנ"ל ע"י המצוות הנהוגות ברגל ההוא וכו', וחנוכה שאין בה קדושת היום מקבלים ההארה על ידי ההלל וההודאה וכו'.

ונראה לי הפירוש, דכל כמה רגש הלל והודאה שבאדם, כך באותה המידה מקבל הארה מאור שנברא ביום הראשון.

(שם משמואל, תרע"ב, ליל ה')

לפי ההלל וההודאה זוכה לאור הגנוז

וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל. יש לתרץ אץ הקושיא, מפני מה קבעו ימי החנוכה להלל ולהודאה, ובפרטים לימי משתה ושמחה. משום שבפורים היתה גזירה על הריגת נפשות, ובהו כולם שוים, ומשתה ושמחה הוא גם כן דבר השווה לכל נפש, אבל בחנוכה היתה הגזירה להעבירים על דתם ח"ו, ולא היו כולם מרגישים בשווה, אלא לפי ערך דעתו של כל אחד ואחד, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, לכן קבעו גם כן בהלל ובהודאה לפי דעתו של כל אחד ואחד מישראל, כי מי שיש בו דעת יותר, מהלל ומשבח יותר לפני השי"ת.

(הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"עא)

שלא לעכב ההלל וההודאה

ואולי לכך לא ציוו אכילה ושתיא, כעין עוסק פטור ממצוה, זמן זה צמאה נפשנו כ"כ לשבחיו ולהלל, שאין לעכב שפתותינו מהשבח.

(שפתי צדיק)

ההודאה כאמירת יעל הנסים

כתוב בספרים, שבנוסח יעל הנסים יאמר יעל הנסים בוי"ו, כי הוא נמשך למעלה, הן בתפילה הן בברכת המזון. לכן כשיתחיל יעל הנסים, יכוין במחשבתו בזה הלשון: גם על הנסים כו' אנתנו נותנים לך ית"ש ויתרומם הודאה.

ובתיבות יעל הגבורות, יחשוב ויתחשבתו כמה פעמים: גבורות ה' בשמחה עצומה מאוד, כפי שידוע לנו מספרים תהלות ה' ונפלאותיו אשר עשה בימים ההם, הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו, שחמשה בני חשמונאי הרגו לאלפים ולרבבות מבני היוונים, ובוודאי אין זה מגדר הטבע, אך אל עמים ירים נסו ית"ש ויתעלה ה' והארה אז שמץ מגבורותיו ברחמי הגדולים עלינו עם קדוש, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול. ובתיבות ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, יכניס בלבנו שמחה עצומה על זה שנתקדש אז שמו הגדול בכל האומות ובכל העולם. ובתיבות ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה כו', יתן במחשבתו הודאה עצומה לית"ש ויתעלה על זה.

(סידור שירוש העבודה, שער יב, פ"א)

בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ודינים

קושיית הבית יוסף

לא היה מספיק לילי טבת

תכולת הפך לא היתה מספקת אלא למאור ליל קצר ואילו לילי חנוכה הם מלילי טבת הארוכים הדורשים כמות גדולה יותר של שמן.

(הרה"ק מהרי"מ מבעלזא זי"עא)

לא היה מספיק לילי טבת

נסתפקתי אם הוצרכו שמן למנחות למחרת נס החנוכה, אם היה להם ליקח משמן שבפך, ומסתבר לומר כן, שהרי חיוב המנחה הוא ביום, ואיך היו רשאים להמתין עם השמן לצורך הדלקה בערב כשמצוה המנחה דבוקה קודמת. ולפי זה מיושב קושיית הבית יוסף, שהרי לא היה רק להדליק יום אחד, אבל הוצרכו ביום א' שמן למנחה ולקחו ג"כ מאותו פך, וחזר ונתמלא, רק מאחר והתחלת צורך השמן היה בעת הדלקת מנורה, לכן מדברים רק מנס דמנורה. (שפתי צדיק)

גם מעטים יוכלו להאיר הרבה

תדירוץ הראשון של הבית יוסף שחילקו את פך השמן לשמונה חלקים, ובכל לילה היו נותנים במנורה חלק אחד והיה דולק עד הבוקר, ונמצא שבכל הלילות נעשה נס. אפשר לומר דלכן נתוהו הנס דייקא על דרך זה שלא היה כמות המספיק אלא חלק שמיני חנוכה לכל לילה, כדי להכין בזה כח לדורות האחרונים שעליהם נאמר בגמ' (שבת קלח, ב) שעתידה תורה להשתכח מישראל, שמכל מקום אין הכוונה שחשולם תפוג ותשתכח התורה לגמרי, רק שיתמעטו הלבבות, ולא יהיו בדרגות הגדולות של סיני ועוקר הרים וכדו', רק מעט מעט ממי התורה יהיה באוצרם, ועם כל זה יהיה בכוחם להאיר על

קהילות וקהל לשומרי הגדול

שיחת התעודות לימי החנוכה מפי המשפיע
הגה"צ רבי חיים שלמה ורנר שליט"א

כשיהודי סומך על השי"ת לבד ופונה רק אליו זה למעלה מכל הודאה והלל

לא חיפשו משהו אחר, הם רצו אחריו, כי אתה תקוה ה' אלקים מבטיח מעורר, אסתר כבר אמרה, כי אתה גווי מבטן מבטיחי על שדי אמר, עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה, כל היסודות האלה, זה יסוד היהדות, יהודי אומר כל יום קר"ש, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אומר המדרש, זהו שאמר הכתוב חלקי ה' אמרה נפשי על כן אוחיל לו, זה נקרא ה' אחד, יהודי יודע חלקי ה' אמרה נפשי, הראיני את מראיך למי את פונה בעת צרה, כל הקר"ש היה כדי לראות ולהראות לכם, זה קלי ואנוהו, יהודי צריך תמיד להראות באצבע, לדעת למי לפנות, זה יהודי.

הברכה אברהם היה מספר, פעם ישבו הוא והיונוגר רבי, אז הוא ציטט את הרמב"ן הידוע בסוף פרשת בא, שאין לנו חלק בתורת משה עד שנאמין שכל מקרינו וענינו פרטים סתם טבע והנהגת העולם כלל, והנאמין שכל מה שגהה פרטית אחר כך הם הלכו ביחד, והנה עבר יהודי וביקש בקשה מהיונוגר רבי, והיונוגר רבי לא ענה, הזכיר עוד פעם והזכיר עוד פעם, והיונוגר רבי היה שקוע במחשבות שלו, אז הברכה אברהם אמר לו, תגידו תשובה שקוע בשאלתו כבר, שלכאורה אחרי יציאת מצרים מה היה ליהודי הזה, אז הוא ענה לו, הרי עשוי מלאכות רמב"ן, וכשיו הזכרת רמב"ן, הברכה אברהם היה אומר, אני אמרתי את הרמב"ן אבל הוא שמע אותי, אחרי הרמב"ן מה יש לנו להגיד, אחרי הרמב"ן מראיך למי את פונה בעת צרה, והרמב"ן מדבר, אחרי יציאת מצרים, אחרי כל הנסים, כל הנסים של יצי"מ היו כדי לדעת את עיקר העיקרים, שיש לנו בורא ומנהיג, בעל יכולת, טוב ומטיב, אומר עמו ישראל, שהוציא אותנו אני ה' בכבודו ובעמו.

והנה שאלנו כבר, שלכאורה אחרי יציאת מצרים מה היה צריכים עוד ראיות שאפשר לבטוח בה, מה היה כל הנס חנוכה, הרי ראינו כבר, וירא ישראל ויאמינו, ויתכן הענין ובשאלת הכתוב וגם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכולתם, בנס חנוכה ראינו דבר חדש, ראינו חשמונאים שהערו למות נפשם בשביל כבוד שם הגדול, ראינו, הרבש"ע ראה, איך עם ישראל רצים אחריו, איך מכל הבעיות שהיו אז, מכל המלחמות, הדבר היחידי שענין אותם זה כבוד שם הגדול, ראינו, רבש"ע, בדיוק מי הוא החלק שלך, מה יש בלב של עם ישראל, חיפשו ומצאו פך אחד חתום בחותמו של כה"ג, אם הם לא היו מחפשים באמת הם לא היו מוצאים, רק הנקודת אמת ואמונה, אצל החשמונאים ראינו בדיוק מה זה יהודי, מה הראש שלו, מה בלב שלו, ואחר כך באו בניך לדברי ביתך, מכל המלחמות וכל הצנחנות, לא זה אנחנו מחכים, אלא לדברי ביתך, ואחר כך באו בניך לדברי ביתך, אנחנו דואגים לבית של הרבש"ע, לבית הגדול והקדוש, זה נוגע לנו בלב, מה נוגע לנו כל העולם, כל הבלי, לנו נוגע רק הבית הגדול והקדוש, ובכך ראינו - כי אף גם זאת בהיותם בארץ איביהם, עם כל זאת מה בלבם ומה בווער בלבם, הלא ודאי כבוד שם הגדול, כבוד הבית הגדול.

זה ברור שאם היה ח"ו מאסתים ולא געלתים, לא היה יכול להיות הדבר הזה, לרוץ על מסירות נפש בשביל להדליק את המנורה, רק האי רוחא דשביק בה, האי רוחא של ביהמ"ק, שנכנס בנשמות של עם ישראל, האי רוחא בער בהם, לא מאסתים ולא געלתים, האי רוחא של הקב"ה, אי חלק ה' עמו, בתוך עם ישראל בווער האי רוחא, האי רוחא לא נח ולא שקט, הם רצים להיות חזרה בבית, חוזרים לבין הרכובים, חוזרים לקדוש הקדשים, זה בלב שלהם, מה יש ליהודי בעולם חוץ מעודת היא לבאי עולם שהשכינה שורה בשמחה, אילו ידעי ישראל שהיא רוחא נמצא בתוכם, הרוח של אנכי ה' אלקיך, הרוח הזו בווער בפנימיות הנשמה של כל אחד ואחד, אנכי ה' אלקיך, אשר הוצאתך מארץ מצרים, זה נאמר לכל יהודי יהודי, זה בווער שנשמה שלו זה תקות חייו, לפעמים תופס לפעמים לא תופס, ואחר כל הבלבולים, בהיותם בארץ איביהם, לא יכולים לבטל את האי רוחא של כללם, כלות הנפש, נכספה וגם כלתה נפש לחצרות ה', לבי ובשרי ירננו לאל ח', כל רוחות שבעולם לא יכולים להזיז את הלב היהודי, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה והנרות לא ישטפהו, היא אחד לא יכול לכבות את הקשר, את הגחלת הזו שבווערת בכל יהודי - האמונה הזו לדעת מה יהודי, ומה הבורא ית' בשבילנו - זה שורש הבטחון, זה ראינו בנס חנוכה, ואף גם זאת, שם ראינו מה זה יהודי, לאיפה הוא שואף, לאיפה הוא רץ, הראיני את מראיך למי את פונה.

זה הקריאה שקורא השי"ת לאיש יהודי, בתוך כל העובר בעולם הזה, בטח בה' ועשה טוב, יש ליהודי חכמה הבטחון, הרבש"ע נתן את כלל יהודי, טבע האש לעלות למעלה, טבע היהודי להישמך ולעלות לאישי, טבע היהודי שבעולם הרבש"ע לבטוח בו, זה בא להאיר נר חנוכה, נר חנוכה לא לעצמו בא, לא לימים אלה הגם הוא להאיר את כל הגלות הארוכה, הנס הוא ביחב הנר, הנס הוא להדליק את כל הדיקאות, להדליק את הבית, לדבר עם הילדים על אמונה, על בטחון, זה הם ישמעו, זה הם ידעו, זה למדנו כל הדורות, אל תבשרו להם בשורות אחרות, אל תספרו להם עצות אחרות, אלא ואני תמיד אייחל, את ההלכות ולהלל לשם הגדול, אני תמיד אייחל, נפשי חכתי לה', אל תצטאו המצאות אחרות, אל תביאו עצות אחרות, אלא ואני תמיד אייחל.

ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. אדמו"ר ז"ל היה חוזר ואומר, שחנוכה הוא חג הבטחון, אמנם יש להתבונן בנוסח שתיקנו לומר אחרי הדלקת הנרות, הנרות הללו שאנו מדליקים על הנסים ועל הנפלאות ועל התשועות ועל המלחמות וכו' כדי להודות ולהלל לשם הגדול על נסוך ועל נפלאותיך ועל ישועותיך, ולכאורה היו צריכים לומר, כדי להשיג אמונה, כדי לחזק הבטחון, שזה הרי תכלית החג, כל הנס, הנס של חנוכה הרי מביא יהודי לאמונה ובטחון בהשי"ת, בטחון כי אף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכולתם להפר בריתי אתם, ואם כן למה אומרים כדי להודות ולהלל לשם הגדול, וחז"ל גם מגדירים את כל היום טוב בהלל והודאה, כמו"ש קבועים ימים טובים בהלל והודאה, כל יו"ט יש לו את הענין שלו, פסח הוא אמונה, שבעול קבלת תורה, סוכות למען ידעו דורותיכם, כל יו"ט יש לו הענין שלו, וכו', אמרו כדי להודות ולהלל לשם הגדול.

אלא הענין הוא כמאה"כ ואני תמיד אייחל והוספתי על כל תהלתך, והביאור הוא ע"פ המשל שאחד סמך עצמו על המלך, סמך עליו בכל הענינים, והוא נכנס למלך ומודה לו, אך למחרת מחפש מלך אחר, למה מחפש כתובת אחרת, למה לא טוב לו הראשון, אלא שהתאכזב, וסובר שהמלך לא עשה לו כל מה שהוא צריך, לא עשה כל מה שהוא יכול, לכן הוא הולך למלך שני, נמצא, שכיצד יודע המלך שטאמינים בו, שבטוחים בו, רק אם ממשיכים ללכת אליו, לאותו מלך, אם ממשיכים ללכת לאותו מלך זה סימן שבטוחים בו, נותנים איומן בו, וזה התהלה הכי גדול, למלך, שאני תמיד אייחל, תמיד אני יבוא אליך, אל מחפש לי מלך אחר, ואני תמיד אייחל והוספתי על כל תהלתך, כל התהלות שאומרים, התהלה הכי גדולה למלך היא בזה שתימיד באים לאותה כתובת, וזה הוספתי על כל תהלתך, זה יותר מכל התהלות, התהלה הכי גדולה, כדי להודות ולהלל לשם הגדול, זה ואני תמיד אייחל, נפשו חכתי לה'.

וכתב המאירי שלא יודע שה' אלקינו ה' אחד, הוא כל פעם מחפש, כל מה שקורה לו מחפש לאיפה לפנות, לפנות לקיסר הזה או לקיסר הזה, למול זהה או לקמיע הזה, בשעה שהיה יודי יודע שיה' אחד, הוא תמיד יודע למי לפנות, הראיני את מראיך, למי אתה פונה בעת צרה, אם היא מתחילה להסתכל פעם לזה ופעם לזה, לא רעייית, הראיני לל כל שאת רעייית למי את פונה בעת צרה, הראיני את מראיך, איפה העינים שלך תלויות, לך לבד עיניו תלויות, אנחנו לא מחפשים מקום אחר, יש לנו את האיומן המלא ברבש"ע, זה ההלכות ולהלל לשם הגדול, יותר מכל התהלות, זה אנחנו לומדים הגדול של חנוכה, שאנחנו משיגים את הבטחון האמיתי ברבש"ע, הרבש"ע הכין אותנו לקראת הגלות הארוכה, נתן לנו נס בתוך כל החשכות, וחושך על פני תהום, חושך זו מלכות יון שהשכיחה עיניהם של ישראל, תארו לעצמכם איזה חושך היה שגזרו גזירות, ואמרו היונים כתבו לכם על קר השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, מה יש דבר יותר גרוע מזה, גזירה כזו לחשוב שאין לכם חלק באלקי ישראל, רק לדבר על זה, רק החוצפה הזו, לבוא לעם ישראל ולומר להם שאתם חלק באלקי ישראל, א"א לתאר איך היו עוברים את הגלות הארוכה בלי הנס הגדול של רבת את ריבם דנת את דינם נקמת את קמתם, בלי הנס הגדול של נס קר השמן, איך היינו מסתדרים בלי הכתוב ואף גם את בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכולתם להפר בריתי אתם, הבטחה זו שהיא בטחון בו ובאבתו וכו' חכ עליו.

כי מוד הבטחון, בכל הגלויות בכל החשכות, הבטחון הוא האמונה הזו שיש לנו חלק באלקי ישראל, זה סוד הבטחון, אנחנו עמך וצאן מרעיתך, משה רבינו, אחרי חטא העגל, טען טענה לרבש"ע, וראה כי עמך גויי הזה, ואומר האוה"ח הק' שזו טענה גדולה יותר מכל הטענות, וראה, כי עמך גויי הזה, ובעל התניא כתב, עמך מלשון חגלת עוממת, לשון הגמי מעמיא עמיא ואזלא, אפילו שהיא עוממת אבל היא גחלת, בכל יהודי יש גחלת, וכתב הרמב"ן שנמה יהודית היא אש, האש נמשכת למקור האש, אילו ידעי ישראל גודל רחיומתא דרחים להו קוב"ה, הוו שאגינן ככפירין ומרימין לבושייהו ומרדפין באפריה, אם היו יודעים את האהבה שהשי"ת יותערבו ביניהם וילמדו ממעשיהם, כל הגלות הארוכה זה וילמדו ממעשיהם, מחפשים תמיד אלוה אחר, לא יהיה כך אל זה, אל תחפש אלהים אחרים, אל יהיה כך אלהים אחרים על פני הרבש"ע עומד לך לנגד העינים, מה אתה מחפש, כי חלק ה' עמו, איפה אתה מחפש עצות אחרות, איפה אתה מחפש דרכים אחרים, איפה אתה מחפש רפואות, שכחו כבר איך היה נראה יהודי, איך צריך להיראות יהודי, מה היו האבות הקדושים. המסילות שירים אומר, שצריכים להתבונן, מה עשה אברהם אבינו, מה עשו יצחק, יעקב, משה רבינו דוד המלך, מה הם עשו שכל כך הקב"ה חשק בהם, מה הם עשו, הם סמכו עליו, הם בטחו בו, הם

ידי שיושפע עליהם השראה רוחני ונסי, וע"ד שהיה הנס שמעט שמן האיר בהתרבות גדולה יותר מכפי הטבע ודלקן משך כל הלילה.

כבר ח' ימי סוכות

עוד כתב הרב הקדוש הנ"ל רבינו הרוקח בפרשת אמור, סמך שמן נרות לסוכות מה סוכות שמונה ימים אף חנוכה שמונה ימים, ומעתה אודא להו קושיית הפוסקים למה קבעו גם ביום הראשון יום טוב והדלקה, הרי בו לא נעשה נס, דואי חכמי הדור כשקבעו המצוה לדורות האיר השי"ת את עיניהם למצוא הסמך בתורה, והנה כאן שהסמך השי"ת פרשת הנרות לסוכות, הבינו ברוח קדשם שהוא כדי ללמוד מסוכות ח' ימים וכו', עכ"ל.

שמן של ציבור

שהשמן היה צריך להיות לפי הדין שמן של ציבור הבא מתרומת הלשכה, ולכן נשאר תמיד מעט שמן במנורה, והנס חל על מעט השמן שהיה משל ציבור, ולכן היה הנס בכל יום, כי בכל יום נשאר מזה, אחרי שדלק כל היום, ואם כי היה אפשר שהברכה דרך נס תוכל לבוא בפך ריק, מכל מקום נשאר מעט שמן כדי להראות חביבות הציבור שהקב"ה רוצה בתרומות הלשכה.

משפיע לכל הדורות התחזקות בהשי"ת

יש לומר דע"ז קבעו שמונת ימי חנוכה, שעשו את יום השמיני זכה לזה הנס שהשפיע על כל הדורות שיוכלו להתקיים גם כשיהיו בתכלית השפלות, וזהו שאמר ית' לעשות לה', וידוע שעשיה הוא הבחינה היותר קטנה, וזהו עת 'לעשותי' לה', דהיינו לתקן גם בחינת עשיה, וע"י נר חנוכה יוכל להעלות גם כשהוא בבחינת 'הפרו תורתך'. שע"י נר חנוכה מחמת גודל הארה יכולים לעלות גם מבחינה היותר קטנה, ויוכל להתעורר תמיד באיזה בחינה שיהיה, כי משפיע עלינו גודל כח הנס להתחזק בה' שלא נשקע ח"ו בגודל החשכות.

(דברי אמונה, יו"ד כ"ז כסלו)

הדליקו נרות בחצרות קדשך

הדלקת נרות חנוכה בחצרות הצדיקים

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעוזב זיע"א

פעם היה הרה"ק רבי אשר מסטאלי זיע"א אצל הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעוזב זיע"א, וראה הנרות דחנוכה שלו והדלקתם, והיה תמיד זמנא בהם, והוסיף לשבח אותו בזה הלשון, אן קליין יודאל מיט אן קליין שטאטשיקל [-גר] און א שטילע ברכה, און עס דער לייכט אין אלע עולמות.

(ברכת אהרן)

הרה"ק רבי לוי יצחק מכארדיטשוב זיע"א

וכבר ארכנו הרבה בדיק של אמו"ר זצלה"ה זיע"א בפירושו על מאמר מורנו הזקן סבא קדישא א"א מוהר"י מווראקא, וז"ל אילו היה הצוין של הדלקת המנורה להרב הקדוש מבארדיטשוב היה משב הפך ושופך השמן מייארת הגדולה, ואהרן עשה הכל בסדר הנאות כמצווה, עיי"ש.

(ישמח ישראל, בעלפתך)

הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א

הנה יסופר מגודל התלהבותו ושמחתו של הרה"ק בשעת הדלקתו הנרות, וכשבירך ברכת להדליק נר חנוכה, היה נשמע קולו בכל העיר. ופעם אחת היה אבל בר מינן בימי חנוכה, והדליק הנרות בהאנפלאות בלי מנעלים על רגליו כדון, ובירך בהתלהבות ושמחה כדרכו בקדוש, ואחר ההדלקה רקד בריקודין בהמזמורין שאחר ההדלקה, ולחש לו חתנו הרב זלה"ה הלא עתה ימי האבילות לכם, וגער בו הרה"ק זלה"ה ואמר לו: הלא זה הוא עבודה שעובדים בזה להשם יתעלה.

(בארת המים)

הרה"ק הרבי ר' ושא זיע"א

וכמו שמספרים מהה"ק בוצינא קדישא מו"ה זישא מיאנפלא זיע"ע ששאל אותו איזה צדיק גדול האם סיים כבר את לימוד כוונות של נר חנוכה, והשיב שאין דרכו סיים ללמוד מקודם, רק בשעת עשיית המצוה משיג את כל הסודות הנגזרים בה.

הרה"ק רבי יחזקאל מקאומיר זיע"א

פעם אחת כשלא הניח אא"ז זצוק"ל מקאומיר את החסידים לנכנס אצלו בשעת הדלקת נר חנוכה, אמר להם אחרי כן, חכמינו ז"ל אמרו (בבא בתרא ג. ב.) ועוצם עיניו מראות ברע (ישעי' לג, טו) זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה, 'נשים' מרמז על הנשמות (כידוע מספח"ק נשים גימ' הנשמה, ועי' בתק"י תיקון ו' ואשה דא שנמא), ואין ראוי להסתכל בשעה שנשמות ישראל מתכבסות בדמעות לפני אבינו שבשמים, עכ"ל.

(דברי ישראל, שמיני)

